

AAN HET
EINDE VAN DE
VALLEI

Lori Benton

*Voor alle krijgers van elke generatie,
die in lichaam en Geest een middelaarspositie innemen.*

*En ook voor Ashley, Tyler en Graham,
Vladimir en Zarina,
Zac, Bruce en Eli.
Mijn zussen, die als stralende pijlen zijn.*

Eerder verschenen van Lori Benton de romans *Het land van mijn vader*, *Samen over de blauwe bergen* en *Volg mij voorbij de bomen*.

Nederlandse vertaling © Uitgeverij Voorhoeve – Utrecht, 2017

Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

www.kok.nl

www.puurvandaag.nl

© Lori Benton, 2016

Originally published in English under the title *A Flight of Arrows* by Lori Benton.

Published by WaterBrook Press, an imprint of The Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC, 10807 New Allegiance Drive, Suite 500, Colorado Springs, Colorado 80921 USA.

International rights contracted through Gospel Literature International, P.O. Box 4060, Ontario, California 91761-1003 USA.

This translation published by arrangement with WaterBrook Press, an imprint of The Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

De Bijbelcitaten in deze uitgave zijn afkomstig uit de HSV.

Vertaling Esther Visser-den Hertog

Omslagontwerp Mark Hesseling

Opmaak binnenwerk Stampwerk, Nijkerk

ISBN 978 90 297 2639 9

ISBN e-book 978 90 297 2640 5

NUR 342

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

*Zoals pijlen in de hand van een held,
zo zijn de zonen, ontvangen in de jeugd.
Welzalig de man die zijn pijlkoker
daarmee gevuld heeft;
zij worden niet beschaamd,
als zij met de vijanden spreken in de poort.*
Psalm 127:4-5

Zorg met een open hart en een luisterend oor voor het welzijn
van het gehele volk. Heb niet alleen oog voor de huidige
generatie maar ook voor de komende generaties, waarvan
de gezichten nog verborgen zijn in de aarde – de ongeboren
mensen van de toekomstige natie.

Gayanashagowa Haudenosaunee,
De grote wet van de Irokese Confederatie

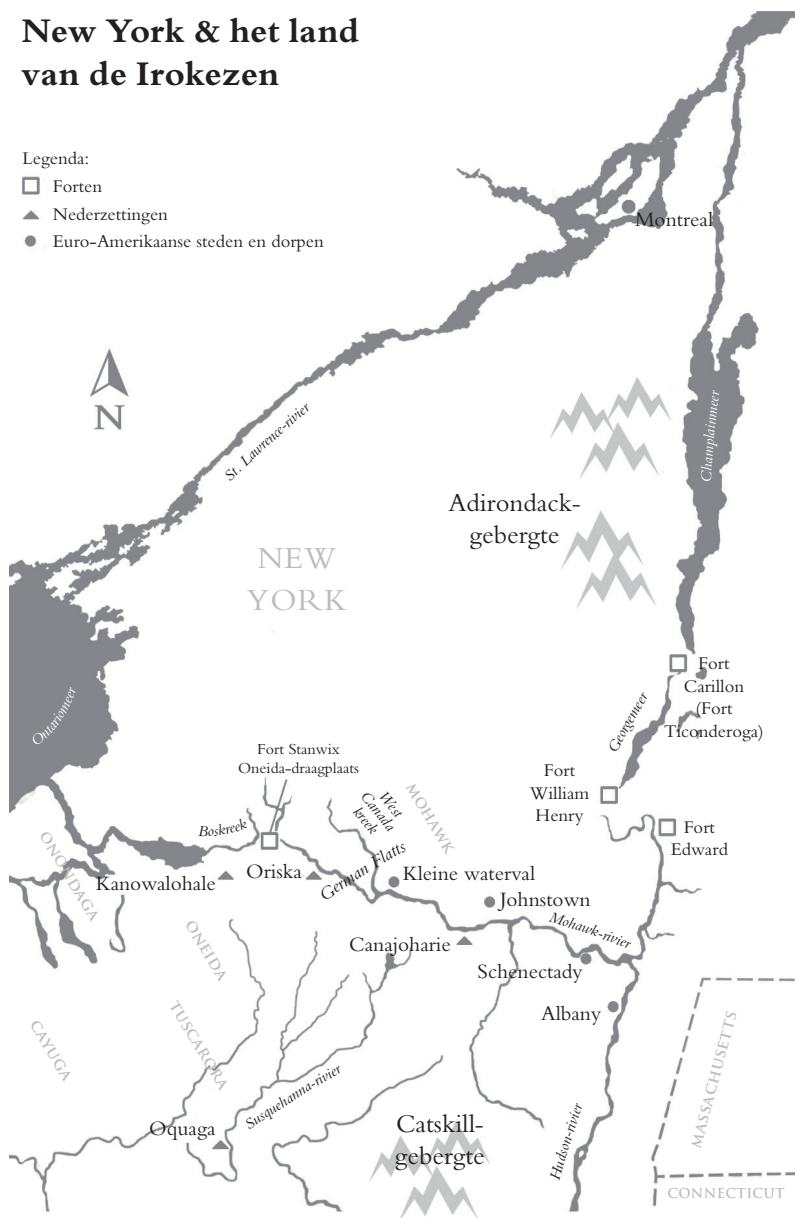
New York & het land van de Irokezen

Legenda:

□ Forten

▲ Nederzettingen

● Euro-Amerikaanse steden en dorpen

OKTOBER 1776 – JULI 1777
DE MOHAWK-VALLEI, NEW YORK
MONTREAL, QUEBEC
HET ONTARIOMEER

Satahuhsíyost – luister. Zet je oren wijd open voor een verhaal dat ik je zal vertellen. Het is het verhaal van een krijger. Gedeeltelijk ken je het al, maar je weet nog niet alles. Wees geduldig en je zult het hele verhaal te horen krijgen.

Luister je? Iyo – mooi. Ik heb een les geleerd. Van nature vergeven mensen elkaar niet. Misschien lukt het iemand om de strijdbijl te begraven als de ander hem slechts een kleinigheid heeft aangedaan. Misschien blijft die strijdbijl wel begraven en kan vergeving wortel schieten in zijn ziel en uitgroeien tot een hoge en sterke boom, net als de Grote Vredesboom. Maar vergeven is moeilijk en zelfs grote bomen kunnen omvallen.

Het kwaad dat de krijger in dit verhaal werd aangedaan, was geen kleinigheid. Er werd een zoon van hem afgenomen. Het gebeurde op de geboortedag van die zoon, terwijl hij naast zijn broertje lag die tegelijk met hem ter wereld was gekomen. De handen van een officier van de roodjassen namen die zoon weg en legden er een dood kindje voor in de plaats. Toen de krijger erachter kwam, sloop duisternis zijn hart binnen. Hij wilde zijn zoon terug hebben. Maar volgens sommigen wilde hij nog liever de roodjas die het kindje had weggenomen, vermoorden, en met hem allen die hem lief en dierbaar waren. Hij wilde hun hoofdhuiden boven de deur van de hut van zijn vrouw hangen. Hij wilde elke herinnering aan die roodjas wegvagen van de aardbodem, waarop ze allebei rondliepen. Hij koesterde zijn haatgevoelens, alsof het een teer maïsplantje was dat uit de aarde opschoot. Hij hunkerde ernaar om het plantje te laten rijpen tot wraak, smachtte ernaar als voedsel voor zijn buik.

Wat waren de gevolgen van die haat? Dat is een goede vraag. Die leidde tot woede-uitbarstingen. Tot wanhoop en veel tranen. Door die haat werden er liters rum in een diepe put van pijn leeggegoten. Door die haat werd de zoon die overbleef een eenzame jongen. Op den duur werd hij bang voor zijn vader en begon zich zelfs voor hem te schamen toen de krijger niet voor zijn gezin zorgde. Door die haat werd de vrouw van de krijger eens op haar akker neergeslagen door de man, die de diefstal van zijn eerstgeborene maar niet kon vergeven of vergeten. Toen de vrouw weer op haar benen kon staan, heeft zij die krijger, samen met al zijn spullen, de hut uitgezet. Hij raakte alles kwijt. Niet alleen die ene zoon, maar nu

ook de andere. Hij verloor zijn huis, zijn vrouw, zijn hart en zijn mannelijkheid.

De gevolgen van deze ene daad stemmen tot nadenken. Ze achtervolgen velen als een spervuur op het pad dat ze hebben gekozen om eraan te kunnen ontsnappen. Maar blijf luisteren.

Nadat de vrouw van die krijger hem haar hut uit had gezet, deed hij iets waar iedereen die hem kende, van opkeek. Hij ging naar de zendeling, het Jezus-opperhoofd, die onder hen woonde. Hij vroeg aan deze man hoe hij alle slechte daden die hij vanwege zijn duistere woede op de roodjas begaan had, ongedaan kon maken. Hoe hij opnieuw kon beginnen en alle goede dingen die hij verspeeld had, weer terug kon krijgen. Hij hoopte op een toverspreuk of op een gebed om de tijd terug te draaien. Maar de Schepper heeft een dergelijke macht niet aan Zijn volgelingen gegeven, zelfs niet aan de meest toegewijde. Hij alleen is de Heerser over de tijd, waar Hij met een been buiten staat en met het andere erin. Deze krijger kreeg dus niet het antwoord waarnaar hij op zoek was. Gedane zaken nemen immers geen keer. Om vanaf nu op het rechte pad te blijven, moest hij eerst zijn zonden belijden. Hij moest de Vader-Schepper om vergeving vragen door het bloed van Jezus-aan-het-kruis. Dat waren de woorden van de zendeling. Die woorden stuurden de krijger op pad met een hart van steen, blind voor het feit dat hij vergeving nodig had, en niet in staat om zelf te vergeven. Diep vanbinnen was hij even zwak als de pasgeboren zoon die hem bleef achtervolgen en die hem geen vrede gunde. Toch was die zoon al lang geen baby meer, maar een jongen die aan de andere kant van een oceaan woonde, en werd opgevoed door een vrouw die zijn moeder niet was, te midden van een volk dat het zijne niet was.

En die ondertussen vanbinnen een blanke werd.

11 oktober 1776

De Aubrey-boerderij, vlak bij Schenectady

Met een omslagdoek om haar schouders en een diep verlangen in haar hart verliet Anna Doyle de witstenen boerderij, terwijl iedereen nog in diepe rust was. In een stevig tempo wandelde ze over een karrenspoor dat langs de velden liep en waarvan de maïs inmiddels was geoogst. Het weggetje leidde naar de mistige strook bos aan de overkant van de kreek, die de westelijke grens vormde van haar vaders landerijen. Ze was jarig vandaag. De lijst van afwezigen met wie ze haar verjaardag wilde vieren, was lang geworden. Haar verlangen naar hen bijna ondraaglijk.

Ten noorden van haar bevond zich haar vader, Reginald Aubrey. Hij was nu al twee maanden weg. Ergens ten westen van haar zwierf Twee Haviken, haar geliefde, op verkenningstochten door de wouden ten behoeve van zijn Oneida-volk en van het garnizoen in Fort Stanwix.

William, haar broer, bevond zich het verst weg van iedereen. Hij was ergens in Quebec; tenminste, dat dachten ze. Niemand wist precies waar William uithing.

Zij waren niet de enigen naar wie ze hunkerde op deze kille ochtend, die was gevuld met de roep van ganzen en de reuk van houtvuur, vermengd met de droevig stemmende geur van de aarde, die hoorde bij de herfst in de Mohawk-vallei. Anna liep over de boomstam die Twee Haviken over de kreek gelegd had en

vervolgde haar weg door het mistige, goudkleurige bos aan de overkant. Met haar gedachten was ze bij een vrouw van wie ze zich niet kon herinneren hoe ze eruitzag en hoe ze heette.

De vrouw die tijdens de eerste maanden van haar leven haar moeder was geweest.

‘Mama,’ mompelde ze, toen ze uitkwam bij een open plek, vlak bij de bosrand. Ze had nog nooit iemand zo genoemd, hoewel meerdere vrouwen als een moeder voor haar waren geweest: Maura Doyle, huishoudster en plaatsvervangend oma; Lydia van Bergen, vriendin en mentor; en sinds kort de bijzondere moeder van Twee Haviken, Goede Stem. Maar wat wist ze van de vrouw die haar ter wereld had gebracht? Hoe oud was ze geweest op die dag in augustus toen Fort William Henry viel? Ze was aan de belegering ontsnapt, maar werd even later op de weg naar Fort Edward alsnog vermoord door de indianen die met de Fransen samenspannen. Was ze net als Anna twintig geweest? Of nog jonger?

Ze dwong zichzelf aan iets anders te denken dan aan haar moeders laatste, vreselijke uren op aarde. Anna stak de open plek over en liep naar de heuvel die erachter oprees. Er groeiden rodo-dendrons op de heuveltop en er was een kleine waterval naast een stenen richel, waar de klaterende kreek langs omlaagviel.

Ze had een mand van huis meegenomen, maar ze was de kreek niet overgestoken om geneeskrachtige kruiden te gaan zoeken. Opgesloten binnen de muren van de boerderij was het gemis van Twee Haviken een ondraaglijke kwelling geworden. Sinds de zomer was hij steeds gekomen en weer vertrokken, als een bal die tussen haar wereld en de zijne heen en weer werd geslagen. Hij ging op verkenning uit voor zijn volk en bracht verslag uit aan dominee Kirkland in Kanowalohale, de plaats waar hij woonde. De informatie werd door een hele reeks mensen doorgegeven, totdat het ten slotte George Washington en generaal Philip Schuyler bereikte. Hopelijk kwam het ook brigadier-generaal Benedict Arnold ter ore, voor wie haar vader momenteel in Skenes-

borough, aan de zuidkust van het Champlainmeer, bezig was een marinevloot te bouwen.

Tenzij hij nu op weg naar huis was. Hij was begin augustus vertrokken en had beloofd om voor haar verjaardag weer terug te zijn. Twee Haviken had het ook beloofd; hij was nu al twee weken weg. Wat William betreft, die was drie maanden geleden vertrokken zonder iets van zich te laten horen.

Ze was van plan geweest om bij de waterval te stoppen. In plaats daarvan liet ze haar mand achter op de stenen richel en begon aan de klim over de rotsachtige helling naar de kleine grot die achter de rododendronstruiken verborgen was. Twee Haviken had de grot ontdekt toen ze nog kinderen waren, tijdens een van de keren dat hij dagenlang op haar had zitten wachten.

Dat eindeloze wachten. Anna duwde de takken voor de nauwe ingang van de grot opzij. Ze gooide haar dikke vlecht over haar schouder, zodat die nergens achter bleef haken en glipte naar binnen. Ze hield zichzelf voor dat het wachten van de afgelopen weken op Twee Haviken, op haar vader en op nieuws van William, in het niet viel bij de jaren die Twee Haviken en zijn ouders wachtend hadden moeten doorstaan.

Binnen in de grot was het kil. Er schemerde licht door de spleten in het plafond, dat hoog genoeg voor haar was om rechtop te kunnen staan. Ze keek om zich heen en voelde een steek van teleurstelling, omdat er niemand in de grot was. Maar wat had ze dan verwacht? Twee Haviken liet nooit sporen achter als hij hier bivakkeerde, met uitzondering van de zwarte vlek waar hij door de jaren heen vuurtjes had aangelegd. Zelfs zijn aanwezigheid was niet meer voelbaar.

‘Jonathan.’ De wanden van de grot dempten de naam die Twee Haviken, toen hij nog maar net vijftien was, bij zijn doop had aangenomen. Ze wachtte hoopvol, maar er was hier geen troost te vinden. Net toen ze zich omdraaide om de verlaten, kleine grot uit te lopen, hoorde ze buiten het gekletter van kiezelsteentjes.

‘Berenhart?’

Met een schreeuw van schrik sprong ze weg bij de ingang van de grot, alsof de ratelende steentjes haar naam, die ze van Twee Haviken had gekregen, hadden uitgesproken. In haar haast om de grot uit te komen scheurde ze haar petticoat en verloor ze haar kapje. Buiten in de kille ochtend zat Twee Haviken gehurkt tussen de rotsen naar haar te turen. Hij kwam snel overeind toen ze zich in zijn armen, of beter gezegd, in zijn ene arm, wierp. Met de andere arm omklemdde hij zijn jachtgeweer, dat hij vlug met de kolf omlaag tussen een paar rotsen zette om zijn evenwicht te bewaren. Ze nestelde zich in zijn omhelzing en bekeek hem aandachtig: de donkere ogen die glommen vanwege haar enthousiasme begroeting; het lange, zwarte haar dat zelfs in het nevelige licht nog glansde; zijn gebronsde huid; en zijn brede mond die haar een gulle glimlach schonk.

‘Hoe wist je dat ik hier was?’

Hij knikte naar de waterval onder hen. ‘Ik zag je mandje staan. Ik wist dat het daar niet vanzelf gekomen was.’

‘Slim opgemerkt.’ Ze trok zijn hoofd met beide handen omlaag en kustte hem zonder enige reserve, ze was te blij om zich in te houden. Ze voelde de verbazing door hem heen schieten, waarna hij de kus warm en gretig beantwoordde. Ze voelde zich licht in haar hoofd worden door de pure vreugde dat hij hier was en haar vasthield, totdat hij zich uit hun omhelzing lostrok. In zijn ogen zag ze een worsteling.

‘Je weet dat we dit niet moeten doen. Dat hadden we afgesproken.’

‘Niet onder papa’s dak.’ Ze stak haar armen naar hem uit met een bonzend hart van verlangen. Tegelijk voelde ze dat ze op moest passen. ‘We zijn niet onder zijn dak maar onder Gods eigen hemel.’

‘Anna Catherine...’ Twee Haviken brak zijn protesterende zin af toen ze haar hand over zijn borst liet glijden die zelfs door zijn hemd heen warm aanvoelde. Hij sloot zijn ogen in een poging zich te beheersen.

De afgelopen maanden hadden ze die kracht om zich te beheersen hard nodig gehad. De ouders van Twee Haviken logeerden op de boerderij zodat Steenwerpers heen kon herstellen van de breuk die was veroorzaakt door een musketkogel. De spanning was bijna ondraaglijk geweest, totdat haar vader gehoor had gegeven aan de oproep voor timmerlieden in Skenesborough. Zijn afkeuring van Anna's liefde voor Twee Haviken was voor haar heel moeilijk te verdragen. Tijdens de nacht dat ze hem had aangesproken op Williams ware identiteit, had ze die liefde onverstandig genoeg ter sprake gebracht. Sindsdien hadden ze het onderwerp gemeden, maar haar vaders afkeuring was zo tastbaar geweest dat mevrouw Doyle die met gemak had kunnen opdienen als avondeten.

Met enige moeite sprak ze op luchtige, plagende toon: 'Ik heb je zo gemist. Jij mij ook?'

Twee Haviken nam haar hand in de zijne en haar vingers leken zo wit en klein vergeleken met de bruine, die zich om de hare sloten. Hij drukte haar hand tegen zijn borst.

'Helemaal niet,' zei hij.

Ze ving een glimp op van de plaaglichtjes in zijn ogen, voordat zijn mond de hare weer vond en ze zijn ware antwoord kreeg. Toen bleef er niets anders meer over dan hun lippen die elkaar ontmoetten, de begeerte die zich van haar meester maakte en de gedachte aan de grot die haar doorboorde als een vurige pijl. Het zou er kil en weinig comfortabel zijn, maar hij had een deken bij zich. Ze zouden het eigenlijk niet moeten doen, maar...

Twee Haviken deed een stap naar achteren en liet haar hand los. 'Jij denkt aan die grot. Stop daarmee.'

'Hoe wist je nou dat ik...' Toen ze de veelzeggende blik in zijn ogen zag, bloosde ze tot aan haar haarwortels. Hij had er ook aan gedacht. Ze moesten hier zo snel mogelijk vandaan. Een heel eind.

Ze verroerden zich geen van beiden.

'Ben je op verkenning geweest?' vroeg ze. Als ze dan niet in zijn armen kon zijn, wilde ze op zijn minst weten wat hij de afgelopen veertien dagen had gezien en gedaan. Bovendien wilde

ze het moment dat ze moesten terugkeren naar de boerderij, waar vele ogen op hen gericht zouden zijn, het liefst zo lang mogelijk uitstellen. Het viel niet mee om elkaar te ontlopen uit angst dat ze elkaar door hun blikken zouden verraden en het geduld van de anderen op de proef zouden stellen.

Het echtpaar Doyle had aan haar vader beloofd om hen in de gaten te houden.

‘Ja, heel vaak,’ zei hij. ‘Samen met Ahnyero, de hoefsmid, en Thomas Spencer. En Skenandoah.’

‘Skenandoah. Hij is toch een krijgsheer? Een oude man?’

Twée Haviken lachte zachtjes. ‘Laat hem maar niet horen dat je hem zo noemt. Maar inderdaad, hij is al zeventig winters oud.’

Ondanks hun luchtige gesprek voelde Anna een steek van onbehagen bij zijn woorden dat hij ‘heel vaak’ op verkenning was geweest. Tot nu toe had hij op zijn tochten door de wildernis nog nooit met geweld te maken gekregen. Althans niet voor zover hij dat aan haar verteld had. ‘Je hoefde toch niet te vechten?’

‘Laten we maar naar mijn ouders gaan, dan kan ik het allemaal in één keer vertellen.’ Twée Haviken nam haar bij de hand om haar over de rotsen naar beneden te leiden, maar aarzelde toen. Zijn blik bleef op haar hoofd rusten. ‘Had je een kapje op?’ Ze knikte en keek om zich heen. Na even zoeken, zag ze haar hoofdbedekking in een rododendronstruik, waar hij achter een tak was blijven haken. Ze liep ernaartoe, haalde het kapje eruit, maar zette het niet op. Twée Haviken legde een hand op haar schouder. Zijn gezicht stond ernstig. ‘Je moet hier maar niet meer in je eentje komen. Zelfs hier bij de bosrand is het niet meer veilig.’

Onthutst keek ze naar hem op. Van alle plekken op de boerderij bewaarde ze aan de kreek, de open plek in het bos en de grot haar dierbaarste herinneringen.

‘Vanochtend ben ik hier gekomen om jouw nabijheid te voelen. Ik ben blij dat ik dat gedaan heb, want jij bent hier nu en we hebben samen een paar heerlijke momenten gehad, ook al was het in het geniep.’

Twee Haviken trok haar tegen zich aan en drukte een kus op haar voorhoofd. ‘Op een dag hoeft het niet meer in het geniep,’ zei hij met een stem waarin het verlangen doorklonk. ‘Als onze hemelse Vader en jouw aardse vader het toestaan.’

*Een zoon komt erachter dat de man die hem
heeft opgevoed niet zijn echte vader is*

Twintig jaar geleden, in 1757, stal majoor Reginald Aubrey een pasgeboren Oneida-jongetje, noemde het William en voedde het op als zijn eigen kind. Nooit is iemand erachter gekomen. Zijn geadopteerde dochter Anna weet nergens van. Steenwerper, de echte vader van William, heeft nooit de schuldige gevonden.

En ook Twee Haviken, Williams tweelingbroer, wiens leven sinds zijn geboorte in teken van zijn broers afwezigheid staat en die hoopt op een toekomst met Anna, heeft geen idee. Reginalds vrouw, Lydia, ziet al jaren lijdzaam toe hoe Reginald een last met zich meestorst. Zou hij ooit Gods vergeving – en haar liefde – kunnen omarmen?

Maar nu William de waarheid weet, voelt het alsof de grond onder zijn voeten is weggezakt. Hij stort zich op het soldatenleven in het agressieve Britse leger dat zich opmaakt voor een nieuwe strijd. Als de oorlog de Mohawk-vallei bereikt, moeten twee families een manier zien te vinden om zich met hun zoon te verzoenen. Maar hij is naar hen op weg in de gelederen van een vijandig leger.

Lori Benton is geboren en getogen aan de oostkant van de Appalachen. In haar romans brengt ze het Amerika van de achttiende eeuw tot leven en schildert ze het harde leven van de kolonisten. Haar debuut *Het land van mijn vader* werd met diverse prijzen bekroond.